

DELE AF FORMUERET – 2. REEKSAMEN 2023

Opgave nr. 1

Aksel Andersen var indehaver af et parkeringshus, hvor han tilbød såvel parkering på timebasis som abonnementsparkering. Abonnementsparkering indebar, at kunden blot afleverede bil og nøgle ved indgangen til parkeringshuset, hvorefter parkeringshusets personale sørgede for at parkere bilen og hente den frem, når kunden skulle afsted. Som en ekstra service var det muligt at købe en månedlig vask og støvsugning af bilen.

Mandag den 4. december 2023 ankom Carl Carlsen, der havde købt abonnementsparkering med ekstra service, til parkeringshuset og overlod sin Toyota og bilnøgle til Bent Bentsen, der var en af Aksels ansatte. Da det var dagen for Carls månedlige bilvask, placerede Bent Carls bil på en af de pladser, de brugte, når bilerne skulle vaskes. Bent rullede straks vandslangen ud og begyndte at vaske bilen.

Mens Bent vaskede bilen, hørte han pludselig et højt smæld på den anden side af bilen. Det viste sig, at Daniel Danielsen, der netop havde parkeret sin Skoda i den ledige bås ved siden af Carls Toyota, under åbning af bildøren havde ramt Carls bil.

Carls bil, der var ansvars- og kaskoforsikret i forsikringsselskabet Helsikring, blev påført en skade, som det kostede 2.500 kr. at udbedre. Der skete ikke noget med Daniels bil, som var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet Fuldsikring.

Bent gik med vandslangen i hånden om til den side af Carls bil, hvor Daniel havde parkeret. Daniel, der netop var steget ud af sin bil, begyndte at diskutere hændelsen med Bent, som genoptog sin bilvask. Da Bent var færdig med bilvasken, begyndte han med ryggen til såvel bilen som Daniel at trække vandslangen til sig for at rulle den sammen. Bent mærkede, at vandslangen hang fast i noget, og uden at undersøge, hvad slangen hang fast i, rykkede han kraftigt i slangen. Det viste sig, at slangen havde viklet sig om Daniels fødder. Daniel havde bemærket, at han havde stillet sig midt i en løkke på slangen, ligesom han havde set, at der var sæbe på gulvet, og at Bent begyndte at rulle slangen sammen. Daniel var alligevel blevet stående og fik revet benene væk under sig og faldt.

Ved faldet pådrog Daniel sig en personskade, som medførte, at han var sygemeldt og undergivet lægebehandling i 2 uger. Daniel modtog under sin sygemelding sin sædvanlige løn, svarende til 19.000 kr. for 2 uger, fra sin arbejdsgiver Erik Eriksen. Erik måtte i Daniels sygefravær antage vikarhjælp. Udgiften til vikaren var 22.000 kr. Erik krævede i den anledning størst mulig erstatning.

Senere på dagen mødte den 17-årige Ulrik, som Aksel havde ansat til at støvsuge biler. Da Ulrik skulle i gang med arbejdet, så han, at Bents jakke lå på støvsugeren. Ulrik blev derfor nødt til at flytte jakken. Da Ulrik tog fat i jakken, fik han øje på en 1000-kroneseddel, som Bent havde i en af jakkelommerne. Ulrik faldt for fristelsen og tog pengene. Da det hele kom for en dag, oplyste Ulrik, at han allerede havde brugt de 1.000 kr., idet han havde købt en bog til et matematikkursus for 550 kr., og de resterende 450 kr. havde han brugt på en bytur. Ulrik var hjemmeboende hos sin far, Mads Madsen, der efter Ulriks mors død alene havde forældremyndigheden over ham.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Der skal ikke tages stilling til den beløbsmæssige opgørelse af eventuelle personskadeerstatnings- og godtgørelseskrav.

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Skaden på Carls Toyota (2.500 kr.)

Carls kaskoforsikring i forsikringsselskabet Helsikring dækker skaden. Spørgsmålet er herefter, om Helsikring har regres til en evt. ansvarlig skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 516).

Skaden, som sker i et parkeringshus, forvoldes inden for færdselslovens geografiske anvendelsesområde (Lærebogen s. 226). Da skaden forvoldes ved åbning af bildøren i umiddelbar forbindelse med bilens standsning, var bilen på uheldstidspunktet fortsat i brug som trafikmiddel (Lærebogen s. 228, note 4). Daniel er derfor objektivt ansvarlig for skaden, jf. FL § 101, stk. 1 (Lærebogen s. 223 ff.). Ansvarret bortfalder ikke, selv om skaden på Carls bil er dækket af en kaskoforsikring, jf. EAL § 21, nr. 1. Helsikring har et regreskrav mod Daniels ansvarsforsikring i forsikringsselskabet Fuldsikring, jf. EAL § 22, stk. 1, og § 21, nr. 1, samt FL § 101, stk. 1, og § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 223 ff. og 515 f.).

Selv om Aksel på skadestidspunktet har Carls bil i forvaring, bærer han ikke noget ansvar for skaden. Hverken Aksel selv, eller nogen for hvem han bærer ansvaret, har handlet culpøst (Lærebogen s. 165, note 12 og 236).

2. Personskaden på Daniel

2.1. Daniels krav

Daniel kan rejse krav om godtgørelse for svie og smerte, jf. EAL § 3 (Lærebogen s. 388 f.). Det fremgår af opgaveteksten, at Daniel under sin sygemelding modtog »sin sædvanlige løn, svarende til 19.000 kr. for 2 uger.« Daniel har derfor ikke noget indtægtstab, jf. EAL § 2, stk. 2, hvorefter løn under sygdom skal fradrages i skadelidtes erstatningskrav for tabt arbejdsfortjeneste (Lærebogen s. 384).

Bent, der med ryggen til såvel bilen som Daniel trækker vandslangen til sig med et kraftigt ryk uden at undersøge, hvad slangen hang fast i, har handlet culpøst (Lærebogen s. 89 ff.). Bents handling foretages under udførelse af arbejde for Aksel. Da Bent har handlet culpøst, og da skaden forvoldes »derudi«, er Aksel i medfør af DL 3-19-2 ansvarlig for Bents skadegørende handling (Lærebogen s. 165 ff.).

Spørgsmålet er dernæst, om Daniel har udvist egen skyld. Daniel er klar over, at han har »stillet sig midt i en løkke på slangen«, ligesom han har set, at der er sæbe på gulvet, og at Bent er begyndt at rulle slangen sammen. Daniel, som alligevel blev stående og derved placerede sig i »farezonen«, har udvist egen skyld med den følge, at hans godtgørelseskrav må nedsættes (med $\frac{1}{3}$ eller med $\frac{1}{2}$) (Lærebogen s. 473 ff.).

Uanset om kravet mod Bent rejses som et regreskrav fra Aksel eller som et godtgørelseskrav (for svie og smerte) fra Daniel, bortfalder hans ansvar, jf. EAL § 23, stk. 1 og 2. Begrundelsen er, at Bent kun har udvist simpel uagtsomhed, og at han indtager en underordnet stilling (Lærebogen s. 175 ff.).

2.2. Eriks krav

Erik har som arbejdsgiver udbetalt løn til Daniel under hans sygefravær, og derfor har Daniel ikke selv et erstatningskrav for tabt arbejdsfortjeneste mod Aksel, jf. ovenfor under pkt. 2.1 og EAL § 2, stk. 2. I det omfang Erik har lidt et tab, kan han imidlertid gøre regres mod den erstatningsansvarlige, dvs. Aksel (jf. ovenfor under pkt. 2.1), jf.

EAL § 17, stk. 2 (Lærebogen s. 380, note 27 og 420 f.). Regreskravet er et afledet krav, hvilket indebærer, at kravet størrelsesmæssigt er begrænset til det beløb, som Daniel selv ville have kunnet kræve af Aksel, hvis han ikke havde fået løn under sin sygdom (Lærebogen s. 31). Eriks regreskrav udgør derfor maksimalt de 19.000 kr., som han har betalt i løn til Daniel. Da Daniel, jf. ovenfor under pkt. 2.1, har udvist egen skyld, og da der som nævnt er tale om et afledet krav, belaster skadelidtes egen skyld også arbejdsgiverens regreskrav, og derfor skal Eriks regreskrav på 19.000 kr. nedsættes (med $\frac{1}{3}$ eller med $\frac{1}{2}$, jf. ovenfor under pkt. 2.1) (Lærebogen s. 421).

3. De 1.000 kr.

Ulrik har forsætligt tilegnet sig de 1.000 kr., og Bent har derfor et krav mod Ulrik. Den umyndige Ulrik skal erstatte alle 1.000 kr. Det er ligegyldigt, hvad han har brugt pengene til.

Selv om Aksel er ansvarlig for Ulrik ifølge DL 3-19-2, er Ulriks tyveri en abnorm handling uden for kontraktsforhold, som ikke er omfattet af 3-19-2-ansvaret (Lærebogen s. 165 f., note 12).

Ulrik er hjemmeboende hos sin far, Mads, der (også) hæfter umiddelbart over for Bent, jf. lov om hæftelse for børns erstatningsansvar § 1, stk. 1 (Lærebogen s. 157 f.). Ulrik og Mads hæfter solidarisk (Lærebogen s. 490 f.). I det indbyrdes forhold mellem de solidarisk ansvarlige finder EAL § 25, stk. 1, anvendelse (Lærebogen s. 493 f.). Da Ulrik har tilegnet sig pengene forsætligt, og da der intet er at bebrejde Mads, må Ulrik bære tabet i det indbyrdes forhold.

»Lærebogen« er: *Bo von Eyben og Helle Isager: Lærebog i erstatningsret*, 9. udgave (2019).

Opgave nr. 2

Onsdag den 1. november mødtes antikvitethandler Søren Sørensen, Aarhus, med antikvitethandler Kurt Kold, ligeledes Aarhus.

På mødet blev det aftalt, at Sørensen, som havde mange forbindelser i udlandet, skulle skaffe et engelsk sølvfad og en engelsk sølvkaffekande, begge dele i rokokkomønstret og tretårnet sølv, hjem til Kold.

Prisen for fadet aftaltes til 25.000 kr., og prisen for kaffekanden aftaltes til 14.000 kr. Levering skulle ske franco Kolds forretningsadresse fredag den 1. december med den vognmand, Vagn Vognsen, som Sørensen altid brugte. Fadet og kanden skulle betales kontant med MobilePay ved levering.

Mandag den 20. november modtog Sørensen et sølvfad og en sølvkaffekande fra sin forretningsforbindelse i England. Sørensen skrev dagen efter – tirsdag den 21. november – følgende mail til Kold:

»Kære Kold. Jeg har fået dit sølvfad og din kaffekande hjem. Tingene står pakket på mit lager i kasser med dit navn på. VH Sørensen«.

Fredag den 1. december afhentede Vagn Vognsen kasserne med fadet og kaffekanden hos Sørensen med henblik på at bringe det ud til Kold. Sørensen instruerede Vognsen om, at han kun måtte udlevere tingene mod betaling af i alt 39.000 kr. Da Vognsen ankom til Kolds lager med fadet og kaffekanden, var Kold til stede. Kold sagde, at han ikke havde penge på sin konto, og at han derfor ikke var i stand til at betale købesummen som aftalt. Vognsen undlod at læsse kasserne med varerne af og begav sig af sted tilbage mod Sørensens lager med tingene.

På hjemvejen gik Vognsen ind på en tankstation for at spise. Mens han var derinde, blev lastbilens forsvarligt aflåste lastrum brudt op, og sølvfadet blev stjålet.

Da Vognsen kom tilbage til Sørensens lager, orienterede Vognsen om det stjalne fad, og kassen med kaffekanden blev sat tilbage på lageret. Sørensen skrev herefter straks en mail til Kold med følgende ordlyd:

»Kære Kold. Jeg vil hermed orientere dig om, at dit sølvfad desværre blev stjålet undervejs tilbage til mit lager. Det kunne være undgået, hvis du bare havde betalt som aftalt! Jeg forlanger, at du straks betaler købesummen + fragt for fadet. Med hensyn til kaffekanden har jeg måske en interesseret køber på hånden, og på grund af din manglende betaling ved levering i dag hæver jeg købet af kanden og kræver erstatning af dig. VH Sørensen«.

Kold læste Sørensen's mail fredag den 1. december, men svarede ikke.

Natten mellem lørdag den 2. december og søndag den 3. december blev kaffekanden stjålet ved et indbrud på Sørensen's forsvarligt aflåste lager.

Mandag den 4. december kontaktede Sørensen Kold pr. telefon. Med hensyn til sølvfadet gentog Sørensen, at han krævede købesummen på 25.000 kr. samt fragtomkostningerne betalt. Desuden krævede Sørensen mest muligt i erstatning af Kold.

Med hensyn til kaffekanden fortalte Sørensen om tyveriet i weekenden og sagde, at han nu – i betragtning af, at Kold jo alligevel ikke havde »accepteret ophævelsen« i Sørensen's mail af fredag den 1. december – fastholdt købet. Sørensen forlangte, at Kold betalte den fulde købesum på 14.000 kr. og fragtomkostningerne. Sørensen krævede desuden mest muligt i erstatning af Kold.

Kold hævdede med hensyn til både sølvfadet og kaffekanden, at han ikke var forpligtet til at betale købesummerne eller fragtomkostningerne for tingene, og Kold nægtede at være erstatningsansvarlig over for Sørensen overhovedet.

Det kan lægges til grund, at Sørensen's indkøbspris for fadet var 21.000 kr., og at hans almindelige videresalgspris for fadet ville have været 24.000 kr.

Det kan desuden lægges til grund, at Sørensen's indkøbspris for kaffekanden var 12.000 kr., og at hans almindelige videresalgspris for kanden ville have været 13.000 kr.

Det kan endelig lægges til grund, at Sørensen havde betalt i alt 1.500 kr. til Vognsen i fragtomkostninger. Vognsen's almindelige takst for udbringning og afhentning af varer i Aarhusområdet var 500 kr. pr. vej pr. vare, hvilket dog i henhold til aftalen mellem Vognsen og Sørensen forudsatte, at varen nåede uskadt frem til sit bestemmelsessted.

Hvorledes er retsstillingen mellem Sørensen og Kold?

Løsningseksempel til opgave nr. 2

Der er tale om handelskøb, jf. KBL § 4, og genuskøb (Lærebogen s. 31 ff. og 36 f.). Det er aftalt, at genstandene skal bringes ud franco K's forretningsadresse, dvs. der er tale om et francokøb, jf. § 65, og leveringsstedet er hos K (Lærebogen s. 48).

Begge køb er kontantkøb, da K skal betale købesummen via MobilePay samtidig med levering den 1. december (Lærebogen s. 55).

1. Fadet

S forlanger den 1. december (og igen den 4. december), at K skal betale købesummen samt fragtomkostninger for fadet. Desuden kræver S erstatning af K.

Om S kan få medhold i sine krav, afhænger først og fremmest af, hvem af parterne der bærer risikoen for tyveriet af fadet fra V's lastbil undervejs tilbage til S.

S leverer ikke den 1. december som aftalt, men dette beror på K's forhold. Samtidighedsgrundsætningen i § 14 indebærer, at S er berettiget til at undlade at overgive fadet til K, hvis K ikke samtidig erlægger købesummen (Lærebogen s. 56 ff.). K er dermed i fordringshavermora og misligholdelse på det tidspunkt, hvor tyveriet sker.

Fadet er genus, men da S har foretaget en udskillelse som beskrevet i S's mail af 21. november (fadet »står pakket på [S's] lager i kasser med [K's] navn på«) og ydermere i forbindelse med udbringningen, bærer K risikoen for tyveriet, jf. § 37 (Lærebogen s. 70 f.).

S er herefter berettiget til at kræve, at K opfylder sine forpligtelser i henhold til aftalen, dvs. at K skal betale den fulde købesum på 25.000 kr.

K er objektivt ansvarlig over for S for sin egen pengemangel (Lærebogen s. 190).

S kan ikke kræve, at K betaler fragtomkostningerne på 500 kr. for udbringningen af fadet, da en af retsvirkningerne af aftalen om francokøb er, at S skal »bekoste« forsendelsen, jf. § 65 (Lærebogen s. 48).

S har ikke haft ekstraordinære omkostninger som følge af K's misligholdelse i relation til fadet (Lærebogen s. 192). S skal i henhold til aftalen med V ikke betale V for at fragte fadet tilbage, fordi det aldrig kommer frem til sit bestemmelsessted hos S (hvilket også harmonerer med, at S, jf. opgaveteksten, kun betaler 1.500 kr. til V, svarende til prisen for udbringning for begge tingene og tilbagekørsel med kanden).

(S's reklamationspligt er reguleret af § 31 om de tilfælde, hvor købesummen endnu ikke er betalt, og salgsgenstanden endnu ikke er overgivet. S's reklamation er rettidig, da S fastholder købet samme dag, som K misligholder (Lærebogen s. 193 f.).)

Konklusionen er, at S kan kræve købesummen på 25.000 kr., men at S ikke har yderligere krav mod K.

2. Kaffekanden

K misligholder sin forpligtelse til at betale købesummen den 1. december samtidig med leveringen. Den manglende betaling bevirker, at S ikke er forpligtet til at overgive genstanden til K, jf. samtidighedsgrundsætningen i § 14 og ovenfor under pkt. 1.

Det beror på K's forhold, at S ikke opfylder sin leveringsforpligtelse, dvs. at K er i fordringshavermora efter den 1. december. Derfor bærer K som udgangspunkt risikoen for salgsgenstanden i henhold til § 37, da tyveriet sker natten mellem den 2. og 3. december, jf. om S's udskillelse ovenfor under pkt. 1.

S har imidlertid været berettiget til at hæve købet ved mailen den 1. december, da enhver forsinkelse med betalingen er væsentlig og dermed hævebegrundende i handelskøb, jf. § 28, stk. 1, 3. pkt., og om S's reklamation ovenfor under pkt. 1 (Lærebogen s. 181). Da S har valgt at hæve, er risikoen for genstanden som følge heraf gået tilbage til S, dvs. at S ikke kan påberåbe sig reglerne om fordringshavermora, herunder § 37, efter ophævelsen (Lærebogen s. 71).

S's reklamation indeholder en ophævelseserklæring. Denne erklæring er et løfte til K, som S ikke kan fragå, dvs. at S ikke kan fastholde købet, efter at hans beslutning om at hæve er kommet til K's kundskab, hvilket er sket, da K læser mailen den 1. december.

S's reklamation indeholder også et påbud til K, bl.a. i form af kravet om erstatning. Den omstændighed, at genstanden efterfølgende bliver stjålet, afskærer ikke S fra at kræve erstatning.

K er ikke fritaget for erstatningsansvar over for S efter § 30, stk. 1, 1. pkt., jf. § 24. Der foreligger hverken umulighed eller force majeure i relation til den manglende betaling af købesummen (Lærebogen s. 189 f.). Desuden er K objektivt ansvarlig for sin egen pengemangel (Lærebogen s. 190). S kan kræve erstatning efter reglerne om den positive opfyldelsesinteresse (Lærebogen s. 190 ff.).

S kan kræve differencetabserstatning efter formodningsreglen i § 30, stk. 1, 2. pkt., svarende til forskellen mellem den aftalte købesum (14.000 kr.) og den almindelige markeds-/videresalgspris (13.000 kr.), dvs. 1.000 kr.

S kan i stedet vælge at kræve avancetabserstatning, svarende til forskellen mellem S's indkøbspris (12.000 kr.) og den aftalte købesum (14.000 kr.), dvs. 2.000 kr.

De første 500 kr., som S har afholdt i fragtomkostninger for levering til K, kan S ikke kræve erstattet, da der er tale om ordinære omkostninger, som S ifølge aftalens francoklausul skulle afholde under alle omstændigheder, jf. § 65 (Lærebogen s. 48).

De sidste 500 kr., som S har afholdt i fragtomkostninger til V for tilbageleveringen til S, udgør ekstraordinære omkostninger, som er en direkte følge af K's misligholdelse. Hvis K havde opfyldt sine forpligtelser i henhold til aftalen (dvs. havde betalt købesummen ved leveringen), havde S ikke skullet afholde disse udgifter (Lærebogen s. 192). S kan derfor kræve erstatning for disse omkostninger. (Det oplyses, at fragtomkostningerne »pr. vej pr. vare« er 500 kr. under forudsætning af, at »varen nåede uskadt frem til sit bestemmelsessted«. Kaffekanden kommer uskadt tilbage til S fredag den 1. december).

Konklusionen er, at S ikke kan kræve, at K betaler købesummen for kanden, men at S kan kræve i alt 2.500 kr. i erstatning af K.

»Lærebogen« er: *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.*: Dansk og international køberet, 6. udgave (2022).